2020

Kokoelmapolitiikka

JÄRVENPÄÄN KAUPUNGINKIRJASTO

KOKOELMATYÖRYHMÄ: ANTTI HYVÄRI, SUVI KAURANEN (PJ), JARKKO LALLO, MIIA LEHTOLA, EVE MÄHÖNEN, LAURA VERRONEN

Sisällys

1 Kokoelmapolitiikan tavoite ... 3

2 Järvenpään kaupunki ja kaupunginkirjasto ... 3

3 Yhteistyö ja asiakkaiden osallisuus ... 7

3.1 Yhteistyö muiden kirjastojen kanssa ... 7

3.2 Asiakkaiden osallisuus ja lahjoitusten vastaanottaminen ... 8

3.3 Kokoelman saavutettavuus ... 8

4 Kokoelmien tarkoitus ja kohderyhmät ... 9

5 Kokoelmien arviointi ... 10

6 Aineiston valinta ja hankinta ... 11

6.1 Hankinnan yleisperiaatteet ja tavoitteet ... 11

6.2 Aikuisille kohdennettu aineisto ... 12

6.2.1 Aikuisten kirjat ja äänikirjat ... 13

6.2.2 Aikuisten elokuvat ja muut videot ... 15

6.2.3 Aikuisten musiikki ... 15

6.2.4 Aikuisten pelit ... 16

6.2.5 Aikuisten lehdet ... 16

6.3 Lapsille ja nuorille kohdennettu aineisto ... 17

6.3.1 Lasten kirjat ja äänikirjat ... 18

6.3.2 Lasten elokuvat ... 19

6.3.3 Lasten musiikki ... 19

6.3.4 Lasten pelit ... 19

6.3.5 Lasten lehdet ... 20

7 Aineiston varastointi ja poistaminen ... 20

7.1 Varastoinnin ja poistamisen yleisperiaatteet ja tavoitteet ... 20

7.2 Varastoinnin yleisperiaatteet ... 21

7.3 Poistamisen yleisperiaatteet ... 22

7.4 Poistetun aineiston jatkokäsittely ja poistamisen ergonomia ... 23

7.5 Aikuisille kohdennettu aineisto ... 23

7.5.1 Aikuisten kirjat ja äänikirjat ... 23

7.5.2 Aikuisten elokuvat ja muut videot ... 25

7.5.3 Aikuisten musiikki 25
7.5.4 Aikuisten pelit 26
7.5.5 Aikuisten lehdet 26
7.6 Lapsille ja nuorille kohdennettu aineisto 27
7.6.1 Lasten kirjat ja äänikirjat 27
7.6.2 Lasten elokuvat ja muut videot 27
7.6.3 Lasten musiikki 28
7.6.4 Lasten pelit 28
7.6.5 Lasten lehdet 28
8 E-aineistot 29
9 Lähteitä 30

1 Kokoelmapolitiikan tavoite

- asiakaslähtöisyyden varmistaminen
- kokoelmien arvioinnin mahdollistaminen
- kokoelmien monipuolisuuden ja ajantasaisuuden varmistaminen

Kirjastolaki. 6 § Yleisen kirjaston tehtävänä on: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kokoelmapolitiikan tarkoituksena on varmistaa kokoelmien kehittäminen suunnitelmallisesti ja tilastotietoa hyödyntäen. Kokoelmapolitiikka määrittelee, millaisia aineistoja tarjotaan, miten kokoelmia kehitetään sekä kenelle kokoelmat suunnataan. Kokoelmapolitiikan avulla huolehditaan kirjastolain velvoitteiden toteutumisesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettamien laatuvaatimusten huomioimisesta, seuraamisesta ja saavuttamisesta. Kokoelmapolitiikan avulla myös varmistetaan, että kokoelmat ovat kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisia.

Kokoelmapolitiikalla parannetaan kirjaston kokoelmien ja toiminnan läpinäkyvyyttä tuomalla esiin, miten ja miksi kokoelmia ylläpidetään sekä kenelle kokoelmat suunnataan. Samalla kokoelmapolitiikka on työväline eri tahoille. Kirjaston asiakkaille ja sidosryhmille kokoelmapolitiikka avaa kirjaston sisältöjä ja parantaa kokoelmien läpinäkyvyyttä. Kokoelmapolitiikka muun muassa määrittelee lahjoitusten vastaanottokäytäntöjä ja avaa periaatteita, joilla aineistoa valitaan kokoelmiin. Henkilökunnalle kokoelmapolitiikka on ohjenuora kokoelmien kehittämiseen ja painopisteiden luomiseen: hankintaan, poistamiseen ja varastointiin. Kokoelmapolitiikka luo suuntaviivoja kokoemien arvioinnille. Kaupungin päättäjille kokoelmapolitiikka tarjoaa taustatietoa esimerkiksi määrärahojen jakoon sekä palvelujen markkinointiin. Kirkes-kirjastokimpassa Järvenpään kokoelmapolitiikkaa voidaan hyödyntää yhteisen kokoelmatyön kehittämisessä.

Tässä kokoelmapolitiikassa keskitytään kirjaston fyysisiin kokoelmiin, e-aineistoja käsitellään lyhyesti luvussa seitsemän. E-aineistot ovat yhä merkittävämpi osa kirjaston tarjontaa ja niiden käyttö kasvaa jatkuvasti. Järvenpään e-aineistot ovat kuitenkin, sähköisiä sanomalehtiä lukuun ottamatta, Kirkes-kirjastojen yhteisiä ja niitä kehitetään ja ylläpidetään kimpan yhteistyönä. Kirkes-kirjastoilla on yhteiset e-kirjojen ja e-äänikirjojen hankintaperiaatteet.

2 Järvenpään kaupunki ja kaupunginkirjasto

Järvenpään kaupunki

Järvenpää on vireä ja nopeasti kehityttävä radanvarsikaupunki noin 40 kilometrin päässä Helsingistä. Kaupungin taajamaprosentti on liki sata ja asukkaita vuoden 2019 lopulla oli 43 711. Järvenpää on pinta-alaltaan Suomen pienimpiä kaupunkeja ja palvelut ovat keskittyneet selkeästi erottuvaan keskustaan. Väkimäärä kasvaa nopeasti voimakkaan uudisrakentamisen ja muuttovoiton ansiosta. Vuoteen 2040 mennessä Järvenpään väkiluvun ennustetaan kasvavan 21 prosenttia.

Asukkaiden ikäjakauma 2019 (Tilastokeskus):

	Järvenpää	koko maa
0-14-vuotta	17 %	16 %
15-64-vuotta	65 %	62 %
yli 64-vuotta	18 %	22 %

Asukkaiden työllisyys- ja koulutusjakauma 2019 (Tilastokeskus):

	Järvenpää	koko maa
Työllisyysaste 2018	77 %	72 %
Kotikunnassa työssäkäyvät 2018	34 %	65 %
Työttömien osuus työvoimasta 2018	8 %	10 %
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä	75 %	74 %
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä	34 %	32 %

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 järvenpääläisistä 93 % puhui äidinkielenään suomea. Ruotsia äidinkielenään puhui 1 % väestöstä ja vieraskielisten osuus oli 6 %. Vieraista kielistä puhuttiin eniten viroa (568), venäjää (418), vietnamia (143), englantia (133) ja arabiaa (126).

Järvenpäässä toimii useita oppilaitoksia. Kaupungin järjestämää perusopetusta tarjotaan kuudessa alakoulussa, yhdessä yläkoulussa sekä kolmessa yhtenäiskoulussa. Lisäksi kaupungin opetus- ja koulutuspalveluihin kuuluvat lukio ja Järvenpään Opisto, joka tarjoaa vapaan sivistystyön opintoja etupäässä aikuisille. Ammatillista koulutusta kaupungissa järjestävät Keuda, Seurakuntaopisto ja Spesia, jotka tarjoavat monen eri alan opintoja.

Järvenpään kaupunginkirjasto

Kirjasto kuuluu kaupungin hyvinvoinnin palvelualueeseen ja sen sisällä kulttuuri- ja tapahtumapalveluihin. Henkilötyövuosia vuonna 2019 oli 23,5. Lisäksi kirjastossa työskentelee vaihtelevasti työkokeilijoita ja -harjoittelijoita.

Järvenpään kaupunginkirjasto on osa Kirkes-kirjastokimppaa, johon kuuluvat Järvenpään lisäksi Keravan kaupunginkirjasto sekä Mäntsälän ja Tuusulan kunnankirjastot. Kirjastoilla on yhteinen Aurora-kirjastojärjestelmä ja kirjastokortti, joten asiakkaat voivat asioida vapaasti eri Kirkes-kirjastoissa. Kirjastoilla on myös yhteinen Finna-verkkokirjasto.

Vuonna 2018 Järvenpään kirjastossa oli kävijöitä 316 876 ja verkkokirjastoa käytettiin 112 786 kertaa. Kuvaajasta 1 näkyy, että asukaskohtainen lainaluku on laskenut viimeisen kolmen vuoden aikana, mutta on pysynyt Etelä-Suomen kaupunkimaisten kuntien keskiarvon yläpuolella. Poikkeuksen tekee vuosi 2019, joka ei ole vertailukelpoinen, koska Järvenpään kirjasto oli suljettu kolme kuukautta remontin takia. Kirjaston sisällä lasten aineiston lainaus on ollut useita vuosia kasvussa ja aikuisten aineiston laskussa.

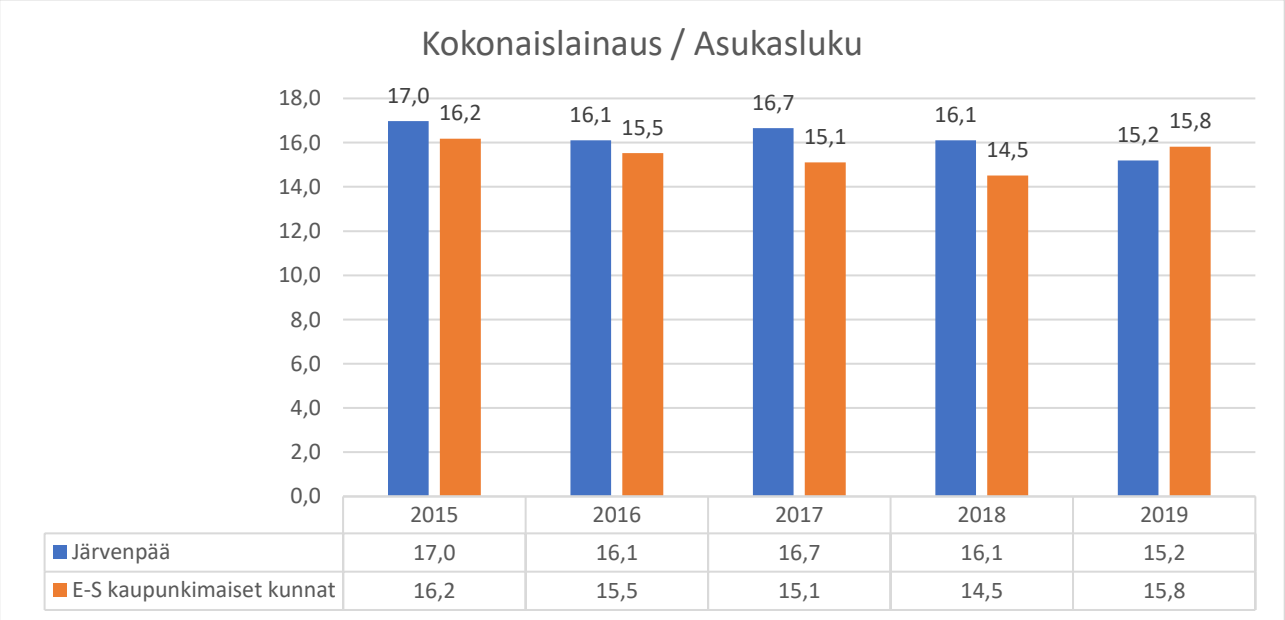

Kuvaaja 1.

Kirjaston aineistomäärärahat ovat kasvaneet viimeisen kolmen vuoden aikana, jolloin on kurottu umpeen aiempina vuosina tehtyjä huomattavia leikkauksia. Silti asukaskohtaiset

aineistomäärärahat ovat olleet vuoteen 2018 saakka huomattavasti alle Etelä-Suomen kaupunkimaisten kuntien keskiarvon. Vasta vuonna 2019 on saavutettu keskimääräinen taso. Tämä käy ilmi kuvaajasta 2.

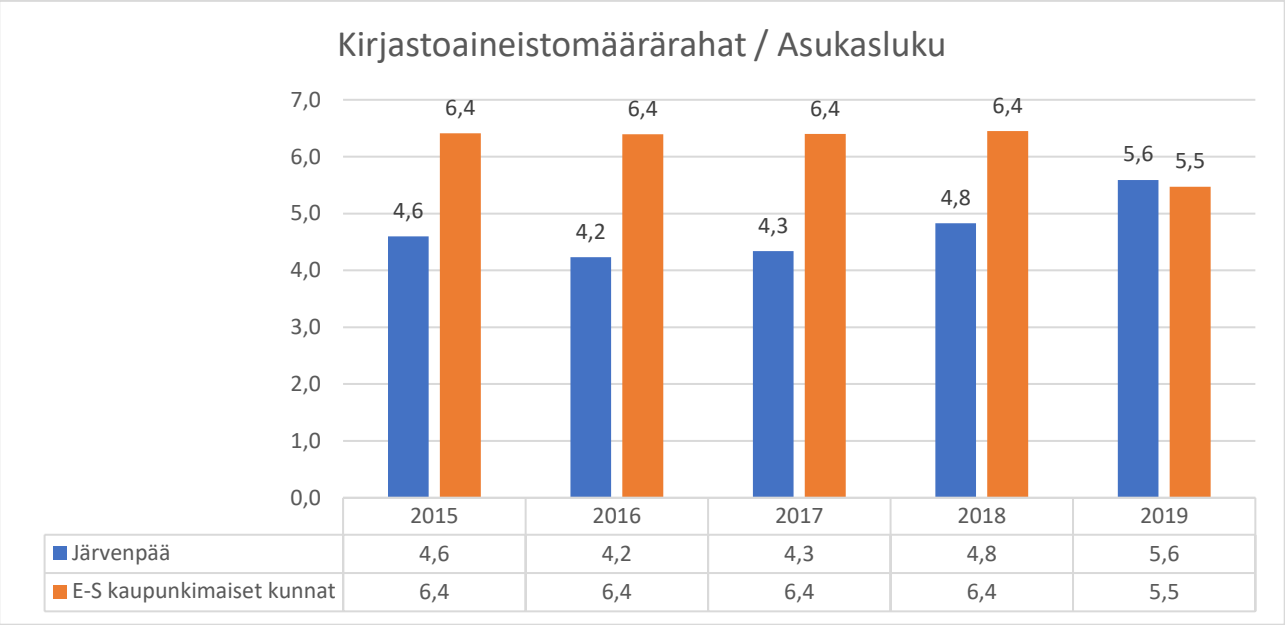

Kuvaaja 2.

Hankinnoissa näkyy sama kehitys kuin aineistomäärärahoissa. Asukaskohtaiset hankinnat ovat olleet vuoteen 2018 saakka selvästi alle Etelä-Suomen kaupunkimaisten kuntien keskiarvon. Vasta vuonna 2019 on saavutettu keskimääräinen taso. Tämä käy ilmi kuvaajasta 3. Lisääntyneillä aineistomäärärahoilla on hankittu lisää kysytyintä aineistoa ja paikattu aukkoja, joita kokoelmaan on syntynyt aineistomäärärahaleikkausten jälkeen. Kasvaneista aineistorahoista ja lisääntyneistä hankinnoista huolimatta Järvenpään kirjasto on edelleen epätasapainossa Kirkes-kirjastojen sisällä. Kaikista muista Kirkes-kirjastoista kuljetetaan vuosittain enemmän varattua aineistoa Järvenpäähän kuin Järvenpäästä muihin kirjastoihin.

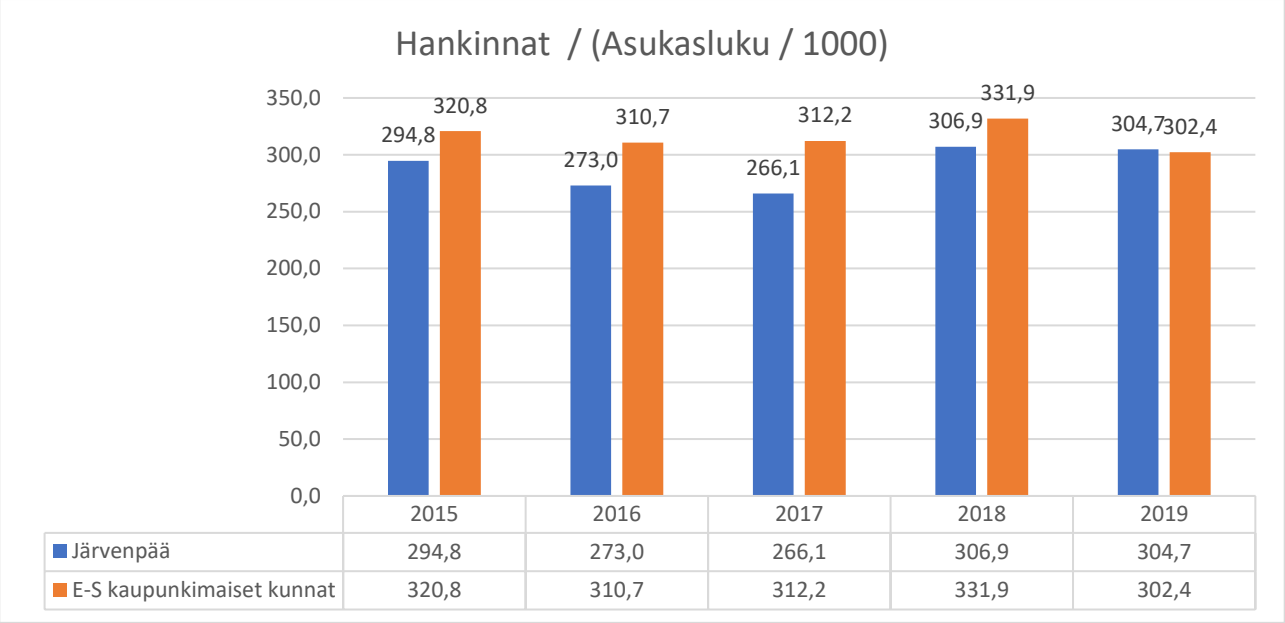

Kuvaaja 3.

Kirjaston pääaineistotoimittaja on Kirjavälitys Oy, josta hankitaan valtaosa kirjoista ja äänikirjoista sekä jonkin verran nuotteja. Musiikkiäänitteet ja osa nuoteista sekä joitakin videotallenteita tilataan Kirjastopalvelusta. Molempien toimittajien kanssa on tehty puitesopimus KuntaPron kautta. Huomattava osa videotallenteista tilataan pienemmiltä av-toimittajilta ja lauta- sekä konsolipelit verkkokaupoista. Näiden toimittajien kanssa ei ole erillisiä hankintasopimuksia, vaan aineisto tilataan edullisimmaksi katsotusta paikasta. Järvenpään kirjasto on mukana Yleisten Kirjastojen Konsortiossa, jonka kautta on kilpailutettu e-kirjojen lainausalusta Ellibs. Kirjasto on mukana myös FinELib-yhteenliittymässä, mutta sen kautta ei ole tällä hetkellä aineistosopimuksia.

3 Yhteistyö ja asiakkaiden osallisuus

3.1 Yhteistyö muiden kirjastojen kanssa

Järvenpään kirjasto kuuluu Kirkes-kirjastokimppaan yhdessä Keravan, Mäntsälän ja Tuusulan kirjastojen kanssa. Kirkes-kirjastojen välillä kulkee kuriiripalvelu, joka toimittaa varattua ja palautettua aineistoa. Kirjastojen e-palvelut ovat etupäässä kimpan yhteisiä ja niitä kehitetään ja ylläpidetään yhdessä.

Kirkes-kirjastoilla on yhteinen varausjono, jossa Järvenpää, Mäntsälä ja Tuusula muodostavat ilmaisen paikallisvarausjonon. Keravalta varaaminen maksaa seutuvarausmaksun. Varausjonoja seurataan kaikissa kirjastoissa ja suosituimpia aineistoja täydennyshankitaan ripeästi. E-aineistoissa Kirkes-kirjastot tekevät tiivistä yhteistyötä, mutta fyysisten aineistojen osalta Kirkes-kirjastoilla ei ole tällä hetkellä yhteisiä hankintalinjauksia tai voimassa olevia vastuuluokkia. Tavoitteena kuitenkin on, että lähivuosina yhteistyö tiivistyy ja Kirkes-kirjastot jakavat yhdessä esimerkiksi varastoinnin painopisteitä tai hankinnan vastuuluokkia.

Kirjaston asiakkailla on mahdollisuus Ratamo- ja kaukolainoihin, jos aineistoa ei löydy Kirkes-kirjastojen kokoelmista. Kaukolainoja pyydetään ensisijaisesti Varastokirjastosta, koska sieltä varaaminen on kirjastolle ilmaista. Varastokirjastosta löytyy sekä aikuisten että lasten aineistoja, myös musiikkiaineistoa on alettu kartuttaa sen kokoelmiin. Jos Varastokirjastosta ei löydy aineistoa, se voidaan varata mistä tahansa suomalaisesta kirjastosta.

Vieraskielisille asiakkaille markkinoidaan Monikielisen kirjaston ja Venäjänkielisen kirjaston tarjontaa. Asiakkaita ohjataan pääsääntöisesti käyttämään näitä kirjastoja itsenäisesti, mutta tarvittaessa Monikielisestä kirjastosta voidaan tilata siirtokokoelmia kirjastoon asiakkaiden suoraan lainattaviksi.

3.2 Asiakkaiden osallisuus ja lahjoitusten vastaanottaminen

Asiakkailla on mahdollisuus vaikuttaa kirjaston kokoelmiin. Asiakkaita rohkaistaan antamaan palautetta kokoelman painopisteistä ja jättämään hankintatoiveita yksittäisistä teoksista. Palautetta voi antaa suoraan henkilökunnalle tai palautelomakkeelle kirjastossa. Internetissä palautetta voi jättää kirjaston kotisivuilla, verkkokirjastossa ja somessa. Hankintatoiveita varten on lisäksi paperi- ja verkkolomake. Palautteet otetaan huomioon kokoelmanhoidossa ja kaikki hankintatoiveet käsitellään. Hankintatoiveet toteutetaan, jos toive sopii kokoelmien profiiliin ja teos on aineistovälittäjiltä saatavilla.

Asiakkaita osallistetaan kokoelmien kehittämiseen vapaan palautteen lisäksi erilaisten kyselyiden avulla. Joka toinen vuosi kirjasto on mukana yleisten kirjastojen kansallisessa käyttäjäkyselyssä, jossa on kysymyksiä myös kokoelmista. Vuosittain kirjasto pitää oman lehtikyselyn, jossa kysytään asiakkaiden mielipiteitä lehtikokoelmasta yleensä ja yksittäisiä hankintatoiveita.

Asiakkaat voivat lahjoittaa kirjastolle kirjoja. Lahjoituksia otetaan vastaan harkiten; yksittäisinä, hyväkuntoisina kappaleina. Pääsääntöisesti otetaan vastaan vain alle viisi vuotta vanhaa aineistoa. Lahjoituksina ei oteta tietosanakirjoja tai kaunokirjallisuuden lyhennelmiä (esim. Kirjavalio-sarja). Muita aineistolajeja, kuten DVD- ja blu-ray-levyjä, CD-levyjä, pelejä tai lehtiä, ei oteta lahjoituksina vastaan, koska niiden kuntoa ja toimivuutta ei voida taata eikä kaikissa ole lainausoikeuksia. Lahjoitukset käsitellään kirjastossa harkinnan mukaan ja tarvittaessa ne laitetaan kirjaston kierrätyshyllyyn tai lajitellaan kierrätykseen.

Asiakkailla on mahdollisuus jättää kirjoja ja lehtiä kirjaston kierrätyshyllyyn, josta kuka tahansa voi niitä maksutta ottaa. Kierrätyshyllyn tila on rajallinen, joten suuria määriä siihen ei voi tuoda.

3.3 Kokoelman saavutettavuus

Kirjaston kokoelmia voi käyttää kuka tahansa. Kirkes-kirjastokortilla voi lainata ja uusia aineistoja määriteltyjen käytäntöjen mukaan sekä hyödyntää e-aineistoja. Kaikki saavat kirjastokortin

henkilöllisyytensä todistamalla. Jos henkilöllä ei ole suomalaista sosiaalitunnusta, hän saa lainausoikeuden puoleksi vuodeksi kerrallaan. Ilman kirjastokorttia kokoelmia voi käyttää ja niihin voi tutustua paikan päällä kirjastossa.

Kirjastolla on pieni käsikirjasto, jota voi hyödyntää kirjastossa. Lisäksi kirjastolla on Järvenpää-kokoelma, johon asiakkaat pääsevät tutustumaan sopimuksen mukaan. Järvenpää-kokoelmasta lainataan kirjoja poikkeustapaukissa, esim. tutkimuskäyttöön. Kirjaston konsolipelejä ja elokuvia koskevat kansalliset ikärajat eikä niitä lainata, jos asiakas ei ole tarpeeksi vanha.

Kirjaston tilat ovat esteettömiä ja liikuntarajoitteiset asiakkaat voivat hyödyntää kirjaston kaikkia kokoelmia. Kirjaston fyysiset kokoelmat ovat etupäässä käytettävissä kirjaston itsepalvelu- ja palveluaikoina. Omatoimiaikana asiakkaiden käytössä ovat aikuisten lehdet, pikalainat, pieni pokkari- ja lastenkirjakokoelma sekä muiden asiakkaiden palauttamat lainat.

Kirjaston e-aineistoja asiakkaat voivat käyttää missä ja milloin tahansa omilta laitteiltaan. Tällä hetkellä etäkäytettävinä e-aineistoina tarjotaan kirjoja, äänikirjoja, aikakauslehtiä, elokuvia, musiikkia sekä soitto- ja laulukursseja. Verkkokirjasto mahdollistaa kokoelmiin tutustumisen, varaamisen ja omien lainojen uusimisen mihin vuorokauden aikaan tahansa.

4 Kokoelmien tarkoitus ja kohderyhmät

- lukemisen ja monilukutaidon edistäminen
- tiedon saannin tukeminen
- ilon ja elämysten tuottaminen

Kirjaston aineistot ovat asiakasta, eivät kokoelmaa varten. Kokoelma on väline, jonka avulla kirjasto toteuttaa lakisääteistä palvelutehtäväänsä ja takaa ihmisten tasa-arvoisen pääsyn tiedon ja kulttuurin lähteille. Kokoelmien tarkoituksena on tuottaa asiakkaille iloa ja elämyksiä, tarjota tietoa ja edistää lukemista ja monilukutaitoa. Yleisten kirjastojen laatusuositukset muistuttavat, että ”kirjastojen on menestyäkseen tuotettava palveluita, joita muut eivät tuota”. Kokoelmien tulee olla sekä mielenkiintoisia ja houkuttelevia että laadukkaita ja monipuolisia. Aineistot on myös kohdennettava eri käyttäjäryhmien tarpeiden mukaisesti.

Kirjaston asiakas on:

- Kirkes-kirjastokortin haltija. Kaikki ovat oikeutettuja kirjastokorttiin asuinpaikasta riippumatta.
  - -yksityiset henkilöasiakkaat
  - -yhteisöasiakkaat (oppilaitokset, päiväkodit jne.)
- Ilman kirjastokorttia kirjastossa asioivat, esim. lehtisalin ja tietokoneiden käyttäjät tai tapahtumiin osallistuvat.

Kirjaston kohderyhmiä ovat:

- eri-ikäiset asiakkaat (lapset, nuoret, nuoret aikuiset, työikäiset, eläkeläiset)

- eri käyttötarpeiden takia kirjastoon tulevat asiakkaat (viihtyminen, elämykset, tiedon saanti, harrastaminen, oppiminen)
- tilojen ja palvelujen käyttäjät, jotka eivät hyödynnä aineistoja
- kaupungin eri toimijat, yhdistykset ja muut sidosryhmät, kolmas sektori
- e-aineistojen käyttäjät
- Celia-asiakkaat (Celia on saavutettavan kirjallisuuden keskus)
- maahanmuuttajat ja vieraskieliset asiakkaat
- toiset kirjastot, joille kaukolainataan Järvenpään aineistoa

5 Kokoelmien arviointi

Asiakaslähtöisten kokoelmien luominen ja ylläpito vaativat jatkuvaa arviointia. Arvioinnin tulee olla sekä laadullista (asiakkaiden näkemykset ja kokemukset) että määrällistä (tilastoihin perustuva mitattava tieto).

Kirjaston kokoelmien arviointikanavat ovat kansallisia, alueellisia ja paikallisia. Kansallisesti tärkeä arvioinnin lähde on yleisten kirjastojen käyttäjäkysely, alueellisesti hyödyllistä tietoa saadaan AVI:n raporteista ja opetus- ja kulttuuriministeriön tilastoista.

Tärkein kokoelmien arviointikanava on paikallinen taso eli kirjaston oma toiminta ja tilastot. Merkittävämpiä kokoelmatiedon lähteitä ovat Aurora-tietokannasta koostettavat Excel-muotoiset listaukset, joissa on kaikkien Kirkes-kirjastojen nide- ja lainatiedot ja niistä koostettuja kokoelmien tunnuslukuja. Oleellinen osa kokoelmien arviointia on päivittäinen työ, kuten hyllytys, palautusten käsittely ja asiakaspalvelu. Paikallista arviointia on myös asiakkailta saatava palaute, kuten hankintatoiveet ja kyselyiden vastaukset.

Kokoelman arvioinnin keinoja:

1. Hankintaa tekevät seuraavat viikoittain Kirkes-kirjastojen varatuimpien teosten listaa ja tekevät tarvittaessa täydennyshankintoja.
2. Hankintaa tekevät seuraavat kolmen kuukauden välein kokoelmatyökalujen avulla kokoelman keskeisimpiä tunnuslukuja: kiertolukua (lainojen ja niteiden suhde), alle viisi vuotta vanhan aineiston osuutta kokoelmasta, lainassa olevien niteiden osuutta kokoelmasta sekä uusien hankintojen prosenttiosuutta kokoelmasta. Seurantaa tehdään hyllyluokka- ja/tai sijainti- ja genretasolla.
3. Poistoja ja varastointia tekevät käyvät vuosittain läpi lasten ja nuorten kokoelman sekä aikuisten musiikki- ja mediakokoelman kokoelmatyökalujen avulla. Keskeisiä seurattavia tunnuslukuja ovat muun muassa poistoprosentti, alle viisi vuotta vanhan aineiston osuus kokoelmasta sekä yli kaksi tai kolme vuottaa lainaamattomana olleiden niteiden osuus kokoelmasta. Seurantaa tehdään hyllyluokka- ja/tai sijainti- ja genretasolla.
4. Poistoja ja varastointia tekevät käyvät vuorovuosina läpi aikuisten kauno- ja tietokirjakokoelmat kokoelmatyökalujen avulla. Keskeisiä seurattavia tunnuslukuja ovat muun muassa poistoprosentti, alle viisi vuotta vanhan aineiston osuus kokoelmasta sekä yli

kaksi tai kolme vuotta lainaamattomana olleiden niteiden osuus kokoelmasta. Seurantaa tehdään hyllyluokka- ja/tai sijainti- ja genretasolla.
5. Lehtikysely järjestetään vuosittain.
6. Vuosittain järjestetään vähintään yhtä kokoelman osaa koskeva vapaamuotoinen aineistokysely.

Tärkeää on, että kokoelmien arvioinnin tulokset siirretään saman tien käytäntöön muun muassa täydennyshankintoina, varastointeina sekä poistoina, jotta kokoelmanhallinnan yleiset tavoitteet täyttyvät.

- TAVOITE: Sijoitutaan Etelä-Suomen kaupunkimaisissa kirjastoissa parhaan neljänneksen joukkoon lainaluvun perusteella.
- TAVOITE: Jokaista Järvenpään nidettä kohti on enintään 7 varausta, joissa on noutopaikkana Järvenpää.

6 Aineiston valinta ja hankinta

6.1 Hankinnan yleisperiaatteet ja tavoitteet

- Kokoelmat muodostetaan asiakkaiden tarpeet huomioiden.
- Etsitään tasapainoa monipuolisuuden ja kysynnän välille. Laajalla nimekemäärällä tarjotaan ihmisille mahdollisuus löytää ja yllättyä. Kysytyimpien teosten runsailla nidemäärillä ja pikalainoilla hallitaan varausjonoja ja vastataan asiakkaiden toiveisiin. Lyhytaikaiseenkin kysyntään pyritään vastaamaan, ylimääräiset niteet poistetaan rohkeasti kysynnän laannuttua.
- Hankinnoilla ei rajoiteta eikä sensuroida kokoelmien sisältöjä. Erilaisille ideologioille sekä poliittisille, uskonnollisille ja yhteiskunnallisille näkemyksille annetaan tasapuolisesti tilaa.
- Ei hankita lainvastaista materiaalia.
- Hankinnassa luotetaan aineistovälittäjien toimittamiin sisältökuvailuihin ja isojen kustantamoiden kustannusohjelmien laadukkuuteen. Myös luotettavien tahojen aineistoarvostelut, myönnetyt kirjallisuuspalkinnot sekä suuren yleisön mielipiteet toimivat hankintaperusteina. Kirjastolla ei ole resursseja tutustua yksittäisten teosten koko sisältöön.
- Omakustanteita hankitaan harkiten.
- Hankinnat keskitetään kirjaston sopimusaineistotoimittajille (Kirjavälitys, Kirjastopalvelu) sekä av-pientoimittajille ja pelien verkkokauppoihin. Muita hankintakanavia käytetään hyvin harkiten yksittäisten teosten hankkimiseen.

Aineiston valinta perustuu eri näkökulmiin: Millainen kysyntä aineistolla on? Kuinka paljon samaan aiheeseen liittyviä tai saman tyyppisiä teoksia kokoelmista jo löytyy? Kuinka kallis tai laadukas teos on? Kuinka hyvin teos soveltuu kirjastokäyttöön?

Aineistoa hankintaan eri ikä- ja kohderyhmille käytettävät määrärahat huomioiden. Erityisesti huomiota kiinnitetään lasten- ja nuorten aineiston saatavuuteen. Kirjojen lisäksi hankitaan muun muassa videotallenteita, musiikkiäänitteitä, nuotteja, konsoli- ja lautapelejä sekä sanoma- ja aikakauslehtiä. Fyysisten aineistojen rinnalla panostetaan kasvavassa määrin e-aineistoihin. Etenkin sanoma- ja aikakauslehdissä e-lehtipalvelut korvaavat osin painettuja lehtiä, sillä lehtivuosikerrat ovat kalliita ja yhä suurempi osa lehdistä julkaistaan vain digitaalisina. Yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa hankitaan liikuntavälineitä asiakkaille kokeiltavaksi. Lisäksi hankitaan musiikki-instrumentteja. Uusiin lainattaviin aineistolajeihin ja palveluihin suhtaudutaan avoimesti ja kaupunkistrategian linjausten mukaisesti.

Vieras- ja ruotsinkielisten aineistojen osalta kokoelma pidetään melko suppeana ja painotetaan englannin- ja ruotsinkielisiä teoksia. Muita vieraita kieliä hankitaan harkiten puhujamäärien ja asukkaiden tarpeiden mukaan. Asiakkaille tarjotaan aktiivisesti Monikielisen kirjaston ja Venäjänkielisen kirjaston palveluita. Suomi vieraana kielenä -oppimateriaaleihin panostetaan. Käynnistetään yhteistyötä kaupungin maahanmuuttajatyön kanssa vieraskielisten kokoelmien osalta.

Omatoimikirjastossa, joka toimii osittain ilman henkilökuntaa, on pieni kokoelma suosituimpia lasten ja aikuisten kirjoja. Kokoelmaa kartutetaan kysynnän mukaan pyrkien siihen, että hyllyissä on koko ajan riittävästi lainattavaa. Aikuisille hankitaan etupäässä pokkareita.

- TAVOITE. Hankitaan 350 uutta nidettä / 1000 asukasta / vuosi. Tavoite sisältää kaikki fyysiset aineistolajit, paitsi lehdet, sekä e-kirjat. Järvenpäässä hankittiin 317 uutta nidettä / 1000 asukasta / 2019.

6.2 Aikuisille kohdennettu aineisto

- Suuremmilta kustantajilta hankitaan vähintään yksi kappale jokaista suomenkielistä uutuuskirjaa.
- Omakustanteita hankitaan harkiten.
- Täydennyshankintaa tehdään tarpeen mukaan. Ajantasaistetaan kokoelmaa ja korvataan vanhentunutta tietoa.
- Toisen asteen ja korkeakoulujen käyttämiä oppi- ja tenttikirjoja hankitaan harkiten, suositaan yleishyödyllisiä teoksia, jotka kiinnostavat laajempaa yleisöä. Ohjataan asiakkaita oppilaitosten kirjastoihin.
- Järvenpään lukion käyttämiä oppikirjoja hankitaan harkiten, pääsääntöisesti 1 kpl / nimeke.
- Järvenpään Opiston käyttämiä kielten oppikirjoja hankitaan kattavasti, 1-2 kpl / nimeke.
- Tieteellisten julkaisujen hankintaa vältetään. Hankintapyyntötapauksissa asiakkaille ehdotetaan kaukolainaa tai heidät ohjataan fyysisiin tai sähköisiin korkeakoulukirjastoihin tai Finna.fi-palveluun. Väitöskirjoja hankitaan poikkeustapauksissa, jos aiheen arvioidaan kiinnostavan yleisen kirjaston asiakkaita ja tutkimus on suomenkielinen.

- Peruskokoelmassa suositaan kovakantisia painoksia. Pokkareita hankitaan, jos kovakantista painosta ei ole saatavissa.

Musiikkiaineistojen luonne poikkeaa kirjaston muista aineistoista ja musiikkiaineistojen hankinnassa huomioidaan joitakin erityispiirteitä. Musiikkiaineistoja hankitaan monipuolisesti. Kokoelmassa pidetään edustettuna eri musiikinlajit, soittimet ja maat. Paikallisuutta painotetaan sisällyttämällä Jean Sibeliuksen kaikista sävellyksistä vähintään yksi versio kirjaston kokoelmiin sekä nuottina että äänitteenä. Järvenpäässä vuosittain järjestettävän Puistoblues-festivaalin myötä myös blues-aineistoa painotetaan hankinnassa. Fyysisten tallenteiden eli cd-levyjen, lp-levyjen ja dvd-levyjen hankintaa jatketaan peilaten niitä verkkojulkaisujen kehitykseen. Nimekkeiden määrässä painotetaan aineistoja, jotka kiertävät hyvin lainassa. Esimerkinomaisesti hankitaan myös vähemmän kysyttyä aineistoa, joka kuitenkin poistetaan poistoperiaatteiden mukaisesti, mikäli aineisto ei saavuta lainasuosiota. Hankinnassa riittää yleensä yksi oman kirjaston nide per nimeke.

Kirjastolla on pieni käsikirjasto, jonka teoksia ei lainata. Käsikirjastoon ei hankita uutta aineistoa lakikirjoja ja Suurta toivelaulukirjaa lukuun ottamatta, koska käsikirjaston käyttö on huomattavasti vähentynyt.

Kotiseutukokoelmaan tallennetaan Järvenpää-aiheista ja järvenpääläisten tuottamaa aineistoa. Järvenpää-kokoelmaa kerrytetään jatkuvasti ja sen rooli on muusta kokoelmasta poiketen säilyttävä. Takautuvaa hankintaa ei kuitenkaan tehdä eikä aineistoja erityisesti etsitä poikkeavista hankintakanavista. Omakustanteita otetaan harkiten. Järvenpää-kokoelmaan kartutetaan kaikkia aineistolajeja.

Järvenpää-kokoelmaa kartutetaan seuraavien kriteerien mukaan:
- teoksen aiheena Järvenpää
- teoksen tapahtumapaikkana Järvenpää
- tekijä tunnistettavasti ja leimallisesti järvenpääläinen

Selkokirjoja hankitaan valtaosa tarjonnasta. Isotekstisiä kirjoja ei ole juurikaan saatavilla, mutta kaikki mahdollinen hankitaan. Asiakkaille markkinoidaan Celia-kirjastoa ja heille tehdään kirjastossa Celia-tunnuksia.

6.2.1 Aikuisten kirjat ja äänikirjat

	VALINTAPERUSTEET
YLEINEN KAUNOKIRJALLISUUS	Painotetaan laatua, monipuolisuutta ja moniäänisyyttä. Etenkin klassikoita ja kotimaisia teoksia hankitaan mahdollisimman kattavasti, harkiten myös omakustanteita. Suurten kustantajien suomenkielinen tarjonta otetaan kokonaan. Pääsääntöisesti hankitaan 1 kpl / nimeke, kysyntään vastataan useammilla kappaleilla.

GENREKIRJALLISUUS	Painotetaan kysytyimpiä ja suosituimpia teoksia. Sarjat pyritään pitämään yhtenäisinä, eli uutuushankintaa jatketaan ja tarvittaessa täydennetään. Jännitystä ja romantiikkaa hankitaan valikoiden, sillä tarjonta on laajaa ja eri tasoista. Scifiä ja fantasiaa hankitaan valtaosa tarjonnasta ja kaikki kotimainen. Harlequin-kirjoja (kioskikirjoja) otetaan omatoimikokoelmaan. Poikkeustapauksessa hankitaan täydennyskappaleita klassikoista muualta kuin aineistotoimittajilta, esim. antikvariaateista.
RUNOT, NÄYTELMÄT, KANSANRUNOUS	Suurimpien kustantajien kaikki suomenkielinen tarjonta hankitaan. Täydennetään suosituslistojen avulla, jotta kokoelma pysyy monipuolisena.
SARJAKUVAT	Painotetaan suosituimpia teoksia. Suurimpien kustantajien kaikki suomenkielinen tarjonta hankitaan. Hankitaan kattavasti tärkeimmiltä sarjakuvakustantajilta. Täydennetään suosituslistojen ja ostotukikirjojen avulla. Manga-sarjoja hankitaan harkiten ja sarjat pidetään kokonaisina. Ikärajat harkitaan tapauskohtaisesti, mutta pääsääntöisesti otetaan yli 13-vuotiaille suunnattua.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKAT 0-2	Painotetaan viestintää, kirjastoalaa sekä psykologiaa ja elämäntaito-oppaita. Uskonnosta pyritään hankkimaan mahdollisimman tasaisesti eri alaluokkia ja eri julkaisijoiden teoksia.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 3	Kiinnitetään erityistä huomiota kysyntään vastaamiseen. Painotetaan kasvatus- ja opetusalan teoksia. Hankitaan aineistoja etenkin opiskelu- ja ammattitarpeisiin ja tuetaan elinikäistä oppimista. Lakikirjoissa painotetaan yleisempiä lakeja, kuten perintöoikeutta. Lakikirjat pidetään ajan tasalla hankkimalla aina uusimmat painokset.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 4	Kiinnitetään erityistä huomiota kysyntään vastaamiseen. Matkaoppaat ja kartat pyritään pitämään ajantasaisina, tarvittaessa otetaan englanninkielisiä oppaita, jos suomenkielisiä ei ole saatavilla.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 5	Luonnontieteissä painotetaan yleistajuisia teoksia ja oppikirjoja. Lääketieteen ja terveydenhoidon kirjoissa kiinnitetään erityistä huomiota kysyntään vastaamiseen ja ajantasaisuuteen.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 6	Tietotekniikassa ja liiketaloudessa kiinnitetään huomiota aineiston ajantasaisuuteen. Käsityökirjoissa, keittokirjoissa ja maa- ja metsätalousalan teoksissa kiinnitetään erityistä huomiota kysyntään vastaamiseen, mutta pyritään myös laajuuteen ja monipuolisuuteen, jotta mikään ala ei jää täysin huomiotta.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKAT 7-8 (ei 78)	Pyritään hankkimaan tasaisesti kaikkiin alaluokkiin laadukasta ja monipuolista kirjallisuutta. Huomioidaan, että aineisto säilyttää muita paremmin arvonsa ja toisaalta kirjat ovat kalliita. Vain poikkeustapauksissa otetaan enemmän kuin yksi nide. Urheilu- ja liikuntakirjoissa kiinnitetään huomiota kysyntään vastaamiseen.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 8	Kielikirjoissa kiinnitetään huomiota kysyntään vastaamiseen, painotetaan etenkin aikuisopiskeluun tarkoitettuja materiaaleja ja suomi vieraana -kielenä oppikirjoja. Kirjallisuus- ja kielitieteessä hankitaan tasaisesti kaikkiin alaluokkiin laadukasta ja monipuolista kirjallisuutta.

TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 9	Hankitaan tasaisesti eri alaluokkiin laadukasta ja monipuolista kirjallisuutta tarjonnan mukaan. Elämäkerroissa ja Suomen historiassa kiinnitetään huomiota kysyntään vastaamiseen.
ÄÄNIKIRJAT	Kaikki suomenkielinen tarjonta hankitaan. Ruotsin- ja englanninkielisiä teoksia hankintaan suurin osa. Suosituimpia teoksia otetaan useampia kappaleita.
SELKOKIRJAT	Hankitaan kaikki suomenkielinen tarjonta.

6.2.2 Aikuisten elokuvat ja muut videot

	VALINTAPERUSTEET
ELOKUVAT	Hankitaan tarjonnan mukaan ja keskitytään suosituimpaan aineistoon. Huomioidaan laatu. Täydennyshankitaan etenkin sarjoja. Lainausoikeudellisia elokuvia ei ole laajasti saatavilla.
DOKUMENTTIELOKUVAT JA ASIAOHJELMAT	Hankitaan pieniä määriä kysynnän ja tarjonnan mukaan. Vain suosituinta aineistoa.

6.2.3 Aikuisten musiikki

	VALINTAPERUSTEET
CD-ÄÄNILEVYT	Pyritään pitämään kokoelmassa vähintäänkin yksittäisiä esimerkkejä mahdollisimman monesta musiikinlajista, soittimesta ja maasta. Kaikista taidemusiikin keskeisistä teoksista pyritään pitämään vähintään yksi levytys sekä tunnetuimmista teoksista myös vaihtoehtoisia levytyksiä. Tuplakappaleina hankitaan lähinnä suosituimpien pop ja rock -artistien uutuuslevyjä, kotimaisia kattavammin kuin ulkomaisia.
LP-ÄÄNILEVYT	Hankitaan kysynnän ja tarjonnan mukaan pieniä määriä suosituinta aineistoa.
NUOTIT	Nimekkeiden määrässä painotetaan nuotteja, jotka ovat suoraan käytettävissä soittamiseen ja laulamiseen. Sävellysten tutkimiseen tarkoitettuja orkesterinuotteja ja teorianuotteja hankitaan pieniä määriä. Pyritään pitämään kokoelmassa jotain soitettavaa kaikille yleisesti tunnetuille soittimille sekä orkesterimusiikin keskeisten teosten partituurit. Useampia niteitä samasta nimekkeestä hankitaan lähinnä kotimaisia F-

	kustannuksen nuottikirjoja sekä suosituimpien soittimien suomenkielisiä soitonoppaita.
MUSIIKKIKIRJAT	Kotimainen suurelle yleisölle suunnattu musiikkikirjallisuus hankitaan suhteellisen kattavasti. Useampia niteitä samasta nimekkeestä hankitaan lähinnä populaarimusiikin elämäkertoja sekä muita suosittujen aiheiden tietokirjoja.
MUSIIKKIVIDEOT (DVD JA BLURAY)	Hankitaan kysynnän ja tarjonnan mukaan pieniä määriä suosituinta aineistoa.

6.2.4 Aikuisten pelit

	VALINTAPERUSTEET
KONSOLIPELIT	Hankitaan kysynnän mukaan suosituimpia pelejä. Kysytyimpiä otetaan useampia kappaleita. Pyritään hankkimaan kaikki suomalaisten pelintekijöiden pelit. Hankitaan pelejä kaikille suosituimmille pelijärjestelmille (esim. PS4, XBOX). Täydennyshankitaan aktiivisesti kysynnän mukaan. Pääasiassa ei hankita samoja pelejä aikuisten ja lasten osastolle.
LAUTAPELIT	Hankitaan pääosin suomenkielisiä lautapelejä. Englanninkielisiä hankitaan harkinnan mukaan, mikäli niihin kohdistuu kysyntää eikä pelejä ole käännetty suomeksi. Suosituimpia pelejä hankintaan useampia kappaleita. Hankintaan vain kirjastokäyttöön sopivia lautapelejä.

6.2.5 Aikuisten lehdet

	VALINTAPERUSTEET
AIKAKAUSLEHDET	Painotetaan yleisaikakauslehtiä ja harrastelehtiä. Hankitaan tasapuolisesti eri kohderyhmille ja sukupuolille. Tieteellisiä lehtiä hankitaan vain suosituimmilta aloilta, yleistajuisia. Uudistetaan kokoelmaa lehtikyselyiden ja asiakkaiden toiveiden mukaan tarjonta huomioiden.

SANOMALEHDET	Hankitaan merkittävimmät maakuntalehdet. Hankitaan vain suomenkielisiä, lukuun ottamatta Hufvudstadsbladetia ja Guardian Weeklyä.

6.3 Lapsille ja nuorille kohdennettu aineisto

- Suuremmilta kustantajilta hankitaan vähintään yksi kappale jokaista suomenkielistä uutuuskirjaa.
- Omakustanteita hankitaan harkiten.
- Uutuushankinnan lisäksi painotetaan täydennyshankintaa, sillä kysyntä on hyvin suurta suosituimpien nimekkeiden kohdalla. Aineistot myös kuluvat nopeasti.
- Lasten- ja nuortenkokoelmiin hankitaan vain näille ikäryhmille tarkoitettuja aineistoja. Vanhemmille tai kasvattajille suunnatut tietokirjat sekä lastenkirjallisuuden tutkimus sijoitetaan aikuisten osastolle.
- Puuha- ja tarrakirjoja ei hankita. Äänitehostekirjoja hankitaan, mutta niiden kohdalla hyväksytään, että äänet lakkaavat toimimasta. Erikoistehostekirjoja (esimerkiksi pyörät alla) sekä hyvin suurikokokoisia kirjoja hankitaan harkiten ja tavallista pienempiä nidemääriä.

Lasten- ja nuortenkokoelman tavoitteena on tukea ja edistää lasten lukutaitoa ja lukemisharrastusta sekä kehittää medialukutaitoa ja oppimistaitoja. Lasten- ja nuortenkokoelmien tulee olla riittävän monipuoliset, mutta myös nidemääriltään runsaat, jotta kysyntään pystytään vastaamaan. Lukijakunta suosii sarjoja sekä suosituimpia ja tunnetuimpia teoksia. Lukuinnon takaamiseksi kaikille lukijoille pitää löytyä hyllystä mieluista luettavaa, mutta samalla kokoelmien tulee kannustaa monipuoliseen lukemiseen ja totuttaa lukijoita monen tyyppiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Teosten kysynnästä kertovat ennen kaikkea laina- ja kiertoluvut, lasten- ja nuortenaineistoja varataan vähän.

Järvenpään koulut ja päiväkodit ovat huomattavia kirjaston käyttäjiä ja heidän tarpeensa pyritään huomioimaan hyvin. Kysyntään vastataan lisäämällä suosituimpien teosten nidemääriä, sillä koulut haluavat esimerkiksi lainata samaa nimekettä koko luokalle. Kaupungin ala- ja yläkoulujen oma kirjastotilanne on tällä hetkellä heikko, sillä kouluja on suljettu sisäilmaongelmien takia ja samalla koulukirjastojen kokoelmia on hävitetty tai varastoitu. Tämä on luonut erittäin suuria paineita kirjaston lasten- ja nuortenkokoelmalle. Kaupunginkirjaston aineistomäärärahoja ei ole mitoitettu kattamaan koulukirjastojen aineistohankintoja, vaan on tarkoitus, että koulut kustantavat itse omat hankintansa. Kaupunginkirjaston vetämä koulukirjastojen kehittämishanke 2020-21 tähtää koulukirjastojen vastuunjaon selkeyttämiseen ja koulukohtaisten kirjastoaineistohankintamäärärahojen turvaamiseen koulujen taloussuunnittelussa.

Lasten- ja nuorten aineistoissa painottuvat eri ikäryhmien tarpeet. Kirjastolla on oma, erilliseen tilaan sijoitettu nuorten kokoelma. Lasten osastolla on eri ikäisille tarkoitettuja aineistoja erikseen

sijoiteltuina, kuten vauvoille ja taaperoille tarkoitettuja ensikirjoja, kuvakirjoja, lukemaan opetteleville tarkoitettuja helppolukuisa kirjoja sekä lukutaitoisille kertomakirjallisuutta.

Lasten- ja nuorten kokoelmassa on huomioitu erityisryhmät hankkimalla selkokirjoja. Lisäksi helppolukuiset kirjat, kuvakirjat ja äänikirja soveltuvat monille erityisryhmille. Vieraskielistä aineistoa on rajoitetusti painottuen englannin- ja ruotsinkieliin, asiakkaita ohjataan Monikielisen kirjaston ja Venäjänkielisen kirjaston asiakkaiksi. Lasten- ja nuortenosasto on tiloiltaan kokonaan esteetön.

> TAVOITE. Hankitaan 1,2 uutta lasten tai nuorten nidettä / alle 15-vuotias / vuosi. Tavoite sisältää kaikki fyysiset aineistolajit, paitsi lehdet, sekä e-kirjat. Järvenpäässä hankittiin 0,99 uutta lasten tai nuorten nidettä / alle 15-vuotias / 2019.

6.3.1 Lasten kirjat ja äänikirjat

	VALINTAPERUSTEET
KUVAKIRJAT	Kiinnitetään huomiota kysyntään vastaamiseen. Otetaan suuria nidemääriä ja tehdään aktiivista täydennyshankintaa. Hankitaan tasapuolisesti eri kohderyhmille. Vieraskielisissä hankitaan huomattavia määriä ruotsin- ja englanninkielisiä kuvakirjoja, muita kieliä hyvin harkiten. Kiinnitetään huomiota kuvituksen laatuun.
SADUT	Uusien satujen tarjonta on laadultaan vaihtelevaa, pienkustantajilta hankitaan hyvin harkiten. Klassikkosaduista otetaan uusia painoksia. Kiinnitetään huomiota kuvituksen laatuun
HELPPOLUKUISET KIRJAT	Hankitaan kaikentasoisille lukijoille, alkaen tavutetuista kirjoista. Otetaan suuria nidemääriä ja tehdään aktiivista täydennyshankintaa. Huomioidaan koulujen tarpeet.
KAUNOKIRJALLISUUS	Hankitaan uusien kirjailijoiden teoksia aluksi pieniä kappalemääriä, täydennetään myöhemmin. Sarjat pyritään pitämään yhtenäisinä, eli uutuushankintaa jatketaan ja tarvittaessa täydennetään. Hankinnat suunnataan lasten osastolla noin 7-12-vuotiaille, nuorten osastolla 13-17-vuotiaille. Nuorille voidaan hankkia aikuisten klassikoita harkinnan mukaan ja koulujen tarpeet huomioiden. Nuorille hankitaan huomattavasti englanninkielistä kirjallisuutta.
RUNOT	Hankitaan aluksi pieniä kappalemääriä ja täydennyshankitaan myöhemmin tarpeen mukaan. Painotetaan kotimaisia teoksia.
SARJAKUVAT	Uutta lapsille suunnattua sarjakuvaa ilmestyy vähän, hankitaan mahdollisuuksien mukaan kaikki. Otetaan kaikki suosituimmat teokset (esim. Aku Ankan taskukirjat). Pyritään pitämään suosituimmat sarjat, myös lakkautetut, kokonaisina täydennyshankinnalla ja hankkimalla uusia painoksia. Sarjat pidetään kokonaisuuksina yhdellä osastolla, huomioidaan kuvitus ja sisältö osastoa päätettäessä.

TIETOKIRJALLISUUS	Hankitaan vain lapsille ja nuorille suunnattua aineistoa. Harkinnan mukaan otetaan aikuisten valintalistoilla olevia teoksia, jos niiden sisältöä voi pitää myös lapsille suunnattuna, esimerkiksi lemmikkikirjat. Tietokuvakirjoissa korostetaan kysyntään vastaamista ja suuria nidemääriä. Nuorille hankitaan aikuisille kohdennettuja aineistoja, jos niissä on nuoria kiinnostavia aihepiirejä ja sisältöjä.
SELKOKIRJAT	Hankitaan kaikki suomenkielinen tarjonta, pieniä kappalemääriä.

6.3.2 Lasten elokuvat

	VALINTAPERUSTEET
ELOKUVAT	Hankitaan kattavasti klassikoita. Suosituimmista elokuvista voidaan ottaa useampia kappaleita. Lapsille hankitaan S tai K7 elokuvia. Nuorille hankitaan harkiten K12 elokuvia, esim. nuortenkirjoista tehdyt elokuvat. K16 ja K18 elokuvat hankitaan aikuisten osastolle. Pääsääntöisesti samaa elokuvaa ei hankita kahdelle eri osastolle. Lainausoikeudellisten elokuvien tarjonta on rajallinen.

6.3.3 Lasten musiikki

	VALINTAPERUSTEET
CD-ÄÄNILEVYT	Hankitaan selkeästi lapsille suunnattua musiikkia. Otetaan kaikki uusi, suomenkielinen lasten musiikki. Vanhempaa musiikkia ja kokoelmalevyjä hankitaan harkiten. Vieraskielistä musiikkia hankitaan hyvin harkiten.
NUOTIT	Hankitaan selkeästi lapsille suunnattuja nuotteja. Soitonoppaita ei hankita lastenosastolle, lapsille suunnatut oppaat tilataan musiikkiosastolle.
MUSIIKKIKIRJAT	Hankitaan lapsille suunnattua, suomenkielistä aineistoa. Valitaan harkiten. Nuorille hankitaan harkiten myös aikuisten kirjoja, esim. pop- ja rockelämäkertoja.

6.3.4 Lasten pelit

	VALINTAPERUSTEET
KONSOLIPELIT	Hankitaan uutuuksia sekä suosituimpia pelejä, jotka ovat lapsille ja nuorille suunnattuja. Suosituimpia pelejä otetaan useampia kappaleita. Otetaan eniten S ja K7 pelejä, harkiten K12 pelejä. Pääasiassa ei hankita samoja pelejä lasten ja aikuisten osastolle.

LAUTAPELIT	Hankintaan vain suomenkielisiä lautapelejä, otetaan uutuuksia ja klassikkopelejä. Suosittuja pelejä hankitaan 2–3 nidettä per peli. Hankintaan vain kirjastokäyttöön sopivia lautapelejä.

6.3.5 Lasten lehdet

	VALINTAPERUSTEET
AIKAKAUSLEHDET	Hankitaan lapsille ja nuorille suunnatut suomenkieliset lehdet. Harkiten voidaan ottaa 1–2 vieraskielistä vuosikertaa. Harrastelehtien kohdalla harkitaan sijoitusosastoa. Samaa vuosikertaa ei hankita kahdelle eri osastolle.

7 Aineiston varastointi ja poistaminen

7.1 Varastoinnin ja poistamisen yleisperiaatteet ja tavoitteet

- Poistamista ja varastointia tehdään säännöllisesti ja järjestelmällisesti.
- Yli 5 vuotta vanha teos säilytetään kokoelmassa, jos sitä lainataan ja se on hyväkuntoinen. Muussa tapauksessa teos säilytetään vain, jos sillä on huomattavaa kulttuurista arvoa.
- Teoksella, joka on tuplanollanide eli nide, jota on lainattu nolla kertaa viimeisen kahden vuoden aikana, tulee olla peruste pysyä kokoelmassa. Teoksella pitää olla huomattavaa paikallista, kulttuurista, tiedollista tai kokoelman monipuolisuuden kannalta merkittävää arvoa.
- Suuresta osasta avokokoelman hyllyjä n. 1/4 jätetään vapaaksi, jotta kirjoja voidaan asettaa esille kansi näkyvissä.
- Kotiseutuaineisto säilytetään pysyvästi.

Poistamisen ja varastoinnin tavoitteena on tarjota asiakkaille laadukas, houkutteleva, ajantasainen ja tarpeenmukainen kokoelma. Aineistoille varataan riittävästi tilaa, jotta kirjoja saadaan nostettua esille. Kirjaston kirjat ovat asiakkaita, eivät kokoelmaa varten.

Houkuttelevan ja ajantasaisen kokoelman tunnistaa siitä, että huomattava osa aineistosta kuuluu ydinkokoelmaan eli nidettä on lainattu vähintään viisi kertaa viimeisen vuoden aikana. Kirjaston monipuoliseen ja laadukkaaseen kokoelmaan kuuluu kuitenkin myös niin kutsuttu pitkä häntä eli teokset, joita lainataan harvemmin. Poistaminen on tasapainoilua ajantasaisuuden ja houkuttelevuuden sekä monipuolisuuden ja laadun välillä. Kirjaston tarjoaman tiedon kirjon tulee olla laaja, mutta sen ei tarvitse porautua tieteellisesti syvälle.

Poistaminen ja varastointi perustuvat Kirjastolakiin, OKM:n suosituksiin, tilastotietoon ja tässä kokoelmapolitiikassa lueteltuihin tavoitteisiin ja yleisperiaatteisiin. Viime kädessä poistaminen ja varastointi ovat kuitenkin asiantuntemusta ja harkintaa vaativaa työtä, jossa jokaista teosta arvioidaan erikseen.

TAVOITE: Vuosittaiset hankinnat ja poistot pidetään tasapainossa, eli joka vuosi poistetaan suunnilleen yhtä monta nidettä kuin hankitaan.

TAVOITE: Alle 5-vuotta vanhan aineiston osuus avokokoelmasta on 40 %, mutta hyväksytään luokkakohtainen vaihtelu. Vuonna 2019 tuoreen aineiston osuus oli 34 % aikuisten kirjoista ja äänikirjoista, 37 % lasten ja nuorten aineistosta sekä 25 % aikuisten musiikki ja media aineistosta.

TAVOITE: Avokokoelman aineiston kiertoluku on vähintään 5, mutta tässä saa olla luokkakohtaisia eroja.

TAVOITE: Avokokoelman niteistä alle 10 % on tuplanolla-niteitä eli niteitä, joita on lainattu nolla kertaa viimeisen kahden vuoden aikana. Tässä saa kuitenkin olla luokkakohtaisia eroja.

7.2 Varastoinnin yleisperiaatteet

- Kirjoja, nuotteja ja musiikkiäänitteitä varastoidaan. Muita aineistolajeja ei varastoida.
- Harvoin tai satunnaisesti käytetty teos varastoidaan, jos sille **on peruste** pysyä kokoelmassa.
- Varastoitavan aineiston tulee olla paikallisesti, kulttuurisesti, tiedollisesti tai kokoelman monipuolisuuden kannalta merkittävää.
- Merkittävä kaunokirjallisuus tarkoittaa arvostettua kirjailijaa tai arvostettua teosta. Vain niin kutsutuilta kotimaisilta tähtikirjailijoilta (esim. Mika Waltari) varastoidaan kaikki teokset, muiden osalta tyydytään avainteoksiin.
- Kaunokirjallisuudessa painotetaan eri aikakausien luetuinta kotimaista kirjallisuutta. Klassikoista varastoidaan sekä kotimaisia että käännöksiä. Poikkeustapauksissa klassikot voivat olla huonokuntoisia, jos uusia painoksia ei saa.
- Tietokirjallisuudessa painotetaan kotimaista aineistoa, jonka sisältö on ajatonta ja ajantasaista. Vanhentunutta tietoa ei varastoida, ellei sillä ole **erittäin merkittävää** kulttuurista arvoa. Tietokirjallisuutta varastoidaan hyvin harkiten.
- Ei varastoida tietokirjasarjoja.
- Aineistoa, joka kuuluu ydinkokoelmaan eli jota lainataan yli viisi kertaa vuodessa, ei varastoida. Kysytyt teokset säilytetään avokokoelmassa ja huonokuntoiset poistetaan.
- Huonokuntoisen aineiston varastointia vältetään. Mahdollisuuksien mukaan hankitaan uusi nide tilalle.

- Ei varastoida samasta teoksesta eri painoksia tai laitoksia. Varastoitavaksi valitaan tuorein painos tai merkittävin laitos, esim. kuvitettu versio.
- Ei varastoida aineistoa, joka on Internetissä vapaasti saatavilla.
- Ei varastoida vieraskielistä kaunokirjallisuutta.

Kirjastolla ei ole aineistojensa suhteen säilyttämisvelvollisuutta, kotiseutuaineistoa lukuun ottamatta. Suomessa aineistojen varastointia tekevät mm. Kansalliskirjasto ja Varastokirjasto (kts. luku 2.1), joista aineistoa voidaan kaukolainata asiakkaille. Järvenpään kirjaston varasto on suljettu, eli asiakkailla ei ole sinne pääsyä. Kirjaston arkkitehtuurista johtuen varastoa ei ole mahdollista muuttaa avovarastoksi. Näiden syiden takia kirjaston varaston kokoa pyritään pitkällä aikavälillä pienentämään ja varaston kartuttamista vältetään.

7.3 Poistamisen yleisperiaatteet

- Teoksen sisällön vanheneminen tai virheellinen tieto. Poikkeuksena kulttuurisesti erittäin merkittävät teokset.
- Vanhentuneet painokset.
- Teoksen huono kunto. Loppuun kuluneet, kastuneet, tahriintuneet tai rikkoutuneet kirjat poistetaan. Kirjoja korjataan hyvin harkiten.
- Teoksen vähäinen kysyntä.
- Tarpeettomat tuplaniteet poistetaan teoksen kysynnän hiivuttua, vaikka teos olisi suhteellisen uusi ja niteet hyväkuntoisia.
- Teoksen soveltumattomuus kirjastokäyttöön. Esimerkiksi heikkolaatuiset sidokset, täytettävät tehtäväsivut tai vanhentuneet tallennemuodot.
- Teoksen katoaminen.
- Englannin- ja ruotsinkielisiin kaunokirjoihin sovelletaan yleisiä poistoperiaatteita. Pienempien kieliryhmien kohdalla poistoja tehdään tapauskohtaisesti harkiten.

Poistamisen keskeinen tavoite on pitää kokoelma houkuttelevana ja asiakasystävällisenä. Poistomäärät pidetään tasapainossa hankintojen kanssa.

Hyllyissä aineistolla tulee olla riittävästi tilaa, jotta kokoelma on houkutteleva. Riittävän väljästi täytetyt hyllyt ja kansi eteenpäin nostetut kirjat tekevät kokoelmasta asiakasystävällisen ja lisäävät aineiston kiertoa. Riittävä väljyys tekee myös päivittäisestä kokoelmanhoidosta sujuvampaa ja tehokkaampaa. Poistoperiaatteiden mukaisen poistamisen lisäksi hyllyihin saadaan tilaa reagoimalla kausivaihteluun ja varastoimalla tilapäisesti aineistoa, esimerkiksi joulukirjoja. Myös lomakaudet vaikuttavat aineiston kysyntään ja esim. koululaisten suosimia kirjoja varastoidaan tilapäisesti kesällä.

7.4 Poistetun aineiston jatkokäsittely ja poistamisen ergonomia

Kirjaston poistettuja kirjoja, nuotteja, lehtiä, äänikirjoja ja cd-levyjä myydään asiakkaille määriteltyjen hintojen mukaisesti. Kirjasto ei vastaa myytävän aineiston kunnosta. Myynti tapahtuu vain ennalta ilmoitettuina ajankohtina. Asiakkaat eivät voi varata poistettavaa aineistoa ennakkoon itselleen eikä aineistoa poisteta asiakkaiden pyynnöstä.

Poistettua aineistoa voidaan lahjoittaa eri sidosryhmille, kuten kouluille, päiväkodeille, palvelutaloille ja kolmannen sektorin toimijoille.

Jos poistettu aineisto ei kelpaa myyntiin tai lahjoitettavaksi, se kierrätetään asianmukaisesti:

- Paperinkeräykseen: kirjat ilman kansia (metallisia niittejä tmv. ei erotella), muovittamattomat sanoma- ja aikakauslehdet.
- Sekajätteeseen: muovitetut kirjan kannet, tekstiilikannet, nahkakannet, av-aineiston levyt ja kotelot, liikuntavälineet lautapelit ja muut esineet.

Poistetun aineiston käsittely on ergonomisesti haastavaa. Kirjojen lajittelu kierrätykseen edellyttää kansien irti repimistä, joka kuormittaa ranteita. Kirjat ovat myös painavia, ja poisto- ja varastointiprosessien aikana niitä liikutellaan paljon.

7.5 Aikuisille kohdennettu aineisto

7.5.1 Aikuisten kirjat ja äänikirjat

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
YLEINEN KAUNOKIRJALLISUUS	Poistetaan nopeasti ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua. Kysyntä ei ole keskeinen poistoperiaate, korostetaan harkinnanvaraisuutta.	Varastoidaan harkiten teoksia, joista ei saa uusia painoksia. Painotetaan kotimaisia klassikoita.
GENREKIRJALLISUUS	Kysyntä on keskeinen poistoperiaate, mutta pyritään pitämään kokoelma monipuolisena. Poistetaan nopeasti ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua.	Etenkin scifissä, fantasiassa ja kauhukirjoissa voidaan varastoida huonokuntoisia klassikoita, jotka kuuluvat ydinkokoelmaan.
RUNOT, NÄYTELMÄT, KANSARUNOUS	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperiaate. Pyritään pitämään keskeisimmät klassikot kokoelmassa. Suositaan kokoelma-	Varastoidaan hyvin harkiten.

	teoksia yksittäisten runokirjojen sijasta.	
SARJAKUVAT	Kysyntä on keskeinen poistoperiaate, mutta kokoelma pyritään pitämään monipuolisena painottaen kotimaista sarjakuvaa. Jatkuvajuoniset sarjat (esim. Manga) pidetään kokonaisina, tarvittaessa poistetaan koko sarja.	Varastoidaan tunnetuimpia klassikoita.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKAT 0-2	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperiaate. Luokassa 2 kiinnitetään huomiota kokoelman monipuolisuuteen.	Varastoidaan klassisten filosofien suomennetut alkuperäisteokset. Ei varastoida aforismikokoelmia (10.8-luokka).
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 3	Kiinnitetään huomiota vanhentuneen tiedon poistamiseen.	Ei varastoida lakikirjoja.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 4	Matkaoppaissa kiinnitetään huomiota vanhentuneen tiedon poistamiseen. 49-luokassa kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste.	Matkaoppaita ei varastoida.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 5	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste luokissa 50-58, paitsi oppikirjat poistetaan lainasuosion hiivuttua. Luokassa 59 korostetaan ajantasaisuutta ja kirjan “houkuttelevuutta”.	Varastoidaan hyvin harkiten. Ei varastoida lääkeoppaita eikä 59.34-luokan kirjoja.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 6	Autonkorjausoppaat voidaan säilyttää huonokuntoisina.	Varastoidaan hyvin harkiten. Ei varastoida tietokoneita, ohjelmia tai järjestelmiä koskevia kirjoja. 65-luokan kirjoista varastoidaan keskeisimmät klassikot ja eri tekniikoiden perusoppaat.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 7 (ei 78)	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperiaate. Luokassa 79 kiinnitetään huomiota tuplakappaleisiin ja tiedon ajantasaisuuteen.	Varastoidaan merkittävimmät kotimaiset taiteilijaelämäkerrat.
TIETOKIRJALLISUUS LUOKAT 8	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperiaate. Poikkeuksena luokka 89, jossa poistetaan aktiivisesti kielten oppikirjoja kysynnän laannuttua (esim. kirja ei	Varastoidaan merkittävimmät kotimaiset kirjailijaelämäkerrat. Ei varastoida kielten oppikirjoja tai kielikursseja.

	ole enää kansalaisopiston kurssikirja)	
TIETOKIRJALLISUUS LUOKKA 9	Sarjat pidetään kokonaisia. Historiallisista tietokirjasarjoista säilytetään 1 keskeisin sarja / aihepiiri.	Poliittisista elämäkerroista varastoidaan merkittävimmät ja pitkäkestoista kiinnostusta herättävät teokset.
ÄÄNIKIRJAT	Poistoperiaatteena huono kunto.	Ei varastoida.

7.5.2 Aikuisten elokuvat ja muut videot

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
ELOKUVAT	Tuplanollat poistetaan. Huonokuntoiset poistetaan. Sarjat pyritään pitämään yhtenäisinä, jatkuvajuoniset (esim. Game of Thrones) sarjat poistetaan kokonaan, jos Kirkesistä puuttuu jokin osa/kausi.	Ei varastoida.
DOKUMENTTIELOKUVAT JA ASIAOHJELMAT	Tuplanollat poistetaan. Huonokuntoiset poistetaan.	Ei varastoida.

7.5.3 Aikuisten musiikki

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
CD-ÄÄNILEVYT	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste, vaan korostetaan kokoelman monipuolisuutta (musiikinlajit, maat, soittimet, keskeiset teokset).	Varastoidaan hyvin harkiten populaari- ja taidemusiikin klassikkolevytyksiä sekä suosittujen kotimaisten esittäjien vanhempia levyjä.
LP-ÄÄNILEVYT	Vähiten lainatut poistetaan, säilyttäen kuitenkin monipuolisuuden vuoksi esimerkkejä eri musiikinlajeista.	Varastoidaan hyvin harkiten.
NUOTIT	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste, vaan korostetaan kokoelman monipuolisuutta (musiikinlajit, maat, soittimet, keskeiset teokset).	Varastoidaan hyvin harkiten populaari- ja taidemusiikin klassikkoteosten nuotinnoksia sekä suomalaista kulttuuriperintöä ilmentäviä nuottiesimerkkejä.

MUSIIKKIKIRJAT	Kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste, vaan korostetaan kokoelman monipuolisuutta (musiikkikirjallisuuden lajit ja aiheet).	Varastoidaan hyvin harkiten musiikkikirjallisuuden klassikoita sekä musiikinhistoriaa, erityisesti suomalaista musiikkielämää dokumentoivia teoksia sekä merkittävimpiä bändihistoriikkeja ja muusikko- ja säveltäjäelämäkertoja.
MUSIIKKIVIDEOT (DVD JA BLURAY)	Korostetaan kysyntää poistoperusteena, säilyttäen kuitenkin kokoelman monipuolisuuden vuoksi joitakin edustavia esimerkkejä eri musiikinlajeista ja tallennetyypeistä (konsertit, opetusvideot, dokumentit).	Ei varastoida.

7.5.4 Aikuisten pelit

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
KONSOLIPELIT	Korostetaan kysyntää poistoperusteena. Poistetaan ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua. Huonokuntoiset poistetaan.	Ei varastoida.
LAUTAPELIT	Korostetaan kysyntää poistoperusteena. Poistetaan ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua. Huonokuntoiset poistetaan.	Ei varastoida.

7.5.5 Aikuisten lehdet

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
AIKAKAUSLEHDET	Noudatetaan lehtien säilytysaikoja.	Ei varastoida.
SANOMALEHDET	Noudatetaan lehtien säilytysaikoja.	Ei varastoida.

7.6 Lapsille ja nuorille kohdennettu aineisto

7.6.1 Lasten kirjat ja äänikirjat

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
KUVAKIRJAT	Korostetaan kysyntää ja kirjan kuntoa. Erityisiin aihepiireihin (esim. yökastelu) liittyviä kirjoja ei poisteta pelkän kysynnän perusteella.	Keskeisimmät klassikot sekä erityisiin aihepiireihin (esim. yökastelu) liittyvät kirjat, joista ei saa uusia painoksia.
SADUT	Korostetaan kysyntää ja kirjan kuntoa. Keskeisempiä klassikkosatuja ei poisteta pelkän kysynnän perusteella. Kokoelmassa oltava myös ei-Disney -versioita.	Keskeisimmät klassikot, joista ei saa uusia painoksia. Klassikoista säilytettävä myös kokopitkä, alkuperäinen versio (ei-Disney – versio).
YLEINEN KAUNOKIRJALLISUUS	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa.	Keskeisimmät klassikot, joihin ei saa uusia painoksia.
GENREKIRJALLISUUS	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa.	Keskeisimmät klassikot, joihin ei saa uusia painoksia.
RUNOT	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa. Kotimaisten klassikkorunoilijoiden kohdalla kysyntä ei ole keskeisin poistoperiaate vaan korostetaan monipuolisuutta.	Kotimaisten runoilijoiden klassikkoteoksia.
SARJAKUVAT	Korostetaan kirjojen kuntoa. Laadukkaita, kotimaisia sarjakuvia pyritään pitämään kokoelmassa monipuolisesti.	Kotimaisten sarjakuvantekijöiden klassikkoteoksia.
TIETOKIRJALLISUUS	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa. Kysyntä ei ole keskeinen poistoperuste uskonto, kansatiede ja taidekirjoissa.	Ei varastoida.

7.6.2 Lasten elokuvat ja muut videot

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
ELOKUVAT	Korostetaan kysyntää ja levyjen kuntoa. Huonokuntoiset levyt	Ei varastoida.

	poistetaan herkästi asiakaspalautteen perusteella.	
DOKUMENTIT JA ASIAOHJELMAT	Korostetaan kysyntää ja levyjen kuntoa.	Ei varastoida.

7.6.3 Lasten musiikki

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
CD-ÄÄNILEVYT	Korostetaan levyjen kuntoa. Kotimaisten klassikkolastenlaulujen kohdalla kysyntä ei ole keskeinen poistoperusten vaan korostetaan kokoelman monipuolisuutta.	Kotimaisia klassikkolastenlauluja.
NUOTIT	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa.	Ei varastoida.
MUSIIKKIKIRJAT	Korostetaan kysyntää ja kirjojen kuntoa.	Ei varastoida.

7.6.4 Lasten pelit

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
KONSOLIPELIT	Korostetaan kysyntää poistoperusteena. Poistetaan ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua. Huonokuntoiset poistetaan.	Ei varastoida.
LAUTAPELIT	Korostetaan kysyntää poistoperusteena. Poistetaan ylimääräiset tuplakappaleet kysynnän hiivuttua. Huonokuntoiset poistetaan.	Ei varastoida.

7.6.5 Lasten lehdet

	POISTOPERUSTEET	VARASTOINTIPERUSTEET
AIKAKAUSLEHDET	Noudatetaan lehtien säilytysaikoja.	Ei varastoida.

8 E-aineistot

Järvenpään kirjaston e-aineistot ovat yhteisiä Kirkes-kirjastojen kanssa, e-sanomalehtiä lukuun ottamatta. E-aineistoina asiakkaille tarjotaan kirjoja, äänikirjoja, sanoma- ja aikakauslehtiä, elokuvia, musiikkia ja soitonopetuskursseja. Sanomalehtiä lukuun ottamatta palvelut ovat etäkäytettäviä, eli asiakkaat voivat käyttää niitä omilla laitteillaan milloin vain kirjautumalla kirjastokortilla ja PIN-koodilla.

Kirkes-kirjastot tekevät tiivistä yhteistyötä e-palveluiden ylläpidossa ja kehittämisessä; Kirkes-kirjastojen johtajat käsittelevät e-aineistoihin liittyviä asioita säännöllisesti ja kimpassa toimii e-aineistoryhmä, jossa on edustaja jokaisesta kirjastosta. Suurimmalle osalle palveluista on nimetty vastuukirjasto, jonka e-aineistovastaava huolehtii palvelun käyttöönotosta ja teknisistä toimenpiteistä. Kansallisella tasolla kehittyvää e-aineistotarjontaa seurataan aktiivisesti ja tarvittaessa kimpassa neuvotellaan uusien palveluiden käyttöönotosta. Myös olemassa olevien palveluiden käyttöä seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa harkitaan lisälisenssien ostamista tai palvelusta luopumista.

Kirkes-kirjastojen e-aineistot ja niiden käyttöalustat ostetaan eri palveluntarjoajilta. Suomenkieliset E-kirjat ja e-äänikirjat löytyvät kimpan yhteisestä Ellibs-palvelusta. Kirkesin e-aineistoryhmä hankkii aineistot yhteistyönä, yhteisiä hankintaperiaatteita noudattaen. Ellibs-palvelun kirjastoille tarkoitettu valikoima on rajallinen, joten se määrittää pitkälti hankintaa. Keravan kirjastolla on käytössä myös Biblio-palvelu.

Kimpan yhteiset e-aikakauslehdet ovat käytettävissä kotimaisessa eMagz-palvelussa. Kirkes-kirjastojen lehtivalinnasta vastaavat henkilöt päättävät yhdessä eMagziin hankittavat lehdet. Palveluntarjoajan valikoima on kohtuullisen kattava, mutta lehtilisenssien hinnat rajaavat valittavia nimekkeitä.

Kotimaiset e-sanomalehdet löytyvät ePress-palvelusta. Muista e-palveluista poiketen sanomalehtiä voi lukea vain kirjastossa. Asiakkaiden käytössä on koko palvelun laaja maakunta- ja paikallislehtivalikoima, mutta yhtäaikaisten lukijoiden määrä on rajoitettu. E-sanomalehtiä ei tilata kimpan yhteistyönä, vaan jokainen kirjasto hankkii itselleen haluamansa määrän käyttöoikeuksia.

E-elokuvat ovat käytettävissä suoratoistopalvelu Viddlassa. Palvelu on Kirkes-kirjastojen yhteinen. Asiakkaiden käytössä on koko palvelun tarjonta, mutta kuukausikohtainen lainamäärä on rajoitettu.

Musiikkia voi kuunnella Naxos-palvelussa. Kirkes-kirjastoilla on käytössään Naxos Music, Naxos Video, Naxos Jazz ja Naxos Music World. Englanninkielisessä palveluissa voi kuunnella musiikkia tai katsella musiikkivideoita. Tarjonta on etupäässä klassista musiikkia, jatsia ja maailmamusiikkia. Asiakkaiden käytössä on koko palvelun musiikkitarjonta, mutta yhtäaikaista käyttäjämäärää on rajoitettu. Soittamista tai laulamista voi harjoitella kotimaisessa Rockway-palvelussa, jossa on

suoratoisto-videokursseja. Palvelu on Kirkesin yhteinen. Palveluun on hankittu tällä hetkellä noin 30 soiton- tai laulunopetuskurssia.

9 Lähteitä

Kokoelmapolitiikan laatimisen työvälineitä ja malleja

- kirjaston strategia
- kaupungin strategia https://intranet.jarvenpaa.fi/attachments/text_editor/21962.pdf?name=strategiakortit_(pdf)
- kirjaston kokoelmapolitiikka 2015 V:\SIVISTYS\Kulttuuripalvelut\Kirjastopalvelut\Kokoelmapalvelut\Kokoelmapolitiikan periaatteet 2015.pdf
- OKM:n kulttuuripolitiikan strategia 2025 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79811
- tilastotietoa kokoelmasta (Excel-listaukset, jotka otettu Aurora-tietokannasta)
- OKM:n Yleisten kirjastojen laatusuositus https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/OKM20.pdf
- Yleisten kirjastojen asiakaskysely 2018 https://survey.taloustutkimus.fi/dashboard/kirjastot_avoin/
- AVI:n raportti Etelä-Suomen kirjastot 2017 https://www.avi.fi/web/avi/julkaisut-2018
- Tilastollisia avainlukuja Järvenpäästä: https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html
- Tilastokeskuksen StatFin-tilastotietokanta https://www.stat.fi/tup/statfin/index.html
- Järvenpään väestöennuste: (http://www.kuuma.fi/files/6789/Liite_13b_Jarvenpaan_ennuste_final_(24_sivua).pdf

- Lumme-kirjastojen päivitetty kokoelmapolitiikka 2018 https://www.savonlinna.fi/filebank/15190-Lumme-kirjastojen_kokoelmapolitiikka_27_11_2018.pdf
- Kaarinan kirjaston kokoelmapolitiikka 2014 https://www.kaarina.fi/kirjasto/aineistot/fi_FI/kokoelmapolitiikka/
- Seinäjoen kaupunginkirjaston kokoelmapolitiikka 2018 https://kirjasto.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2018/05/Kokoelmapolitiikka-2018-%E2%80%93-verkkoversio.pdf
- Vaski-kirjastojen kokoelmalinjat https://vaski.finna.fi/themes/custom/files/Vaski_kokoelmalinjaus_2018.pdf
- Jyväskylän kirjaston valintaperiaatteet https://www.jyvaskyla.fi/kirjasto/kokoelmat/valintaperiaatteet
- Kyyti-kirjastojen kokoelmat eläviksi

https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kyytikirjastojen_kokoelmat_elaviksi_loppuraportti.pdf